

'Jonge accountant moet tegen fraude aanlopen'

'De Enron-casus is heel leerzaam en ik gun elke accountant om al vroeg in zijn of haar carrière tegen een fraude aan te lopen.' Dat zei NBA-voorzitter Marco van der Vegte bij een bijeenkomst van de FIOD. Ervaren collega's die zeggen dat zij nooit een fraude zijn tegengekomen, hebben die volgens Van der Vegte vermoedelijk niet gezien.

Lex van Almelo

Van der Vegte was op 12 juni één van de deelnemers aan een paneldiscussie tijdens de FIOD Next College Tour. Zoals Twan Huys destijds Willem Holleeder uitgenodigde voor de originele tour, stond in het FIOD-college een andere gevangenisgevangene centraal: Andy Fastow, voormalig cfo van Enron, die zichzelf graag '*chief loophole officer*' noemt. De ondergang van de Amerikaanse energiereus Enron leidde aan het begin van deze eeuw tot het omvallen van Arthur Andersen. Sindsdien moeten multinationals het doen met *the big four* in plaats van *the big five*.

Grenzen van de wet

De kern van Fastows boodschap is: ook als je de grenzen van de wet opzoekt, zonder die te overschrijden, kun je in de cel belanden. Fastow zat zes jaar in de gevangenis en zijn vermogen werd hem ontnomen, nadat hij in een *guilty plea* schuld had erkend op twee punten. Volgens het [Amerikaanse ministerie van Justitie](#) heeft Fastow onder meer toegegeven dat hij heeft gefraudeerd met de financiële resultaten van Enron en zichzelf heeft verrijkt, ten koste van het bedrijf en de aandeelhouders.

Als cfo vroeg Fastow de controller, de interne en externe accountants respectievelijk de juristen of het legaal was wat hij wilde. Alle poortwachters zeiden ja, dus technisch was het volgens de regels. Maar de raad van bestuur van Enron wist absoluut dat het uiteindelijk misleidende transacties waren, waarmee de cfo op papier de resultaten opkrikte van een BB- naar BBB+ rating. Fastow gaf bestuurders ook een aantal tips mee om een 'Enron' te voorkomen, zoals het begrijpen van het verschil tussen economische waarde en winst en zichzelf afvragen of zij de antwoorden op vragen aan adviseurs wel begrijpen. Ook de beloning van de cfo verdient aandacht.

Wat kan wel en wat kan niet gaat ook over dilemma's. Mag het Nederlands dameselftal een niet-verboden dopingmiddel gebruiken om het WK te winnen? Ja, daar lijkt geen bezwaar tegen te bestaan. Maar volgens een toehoorder in de zaal is het verschil dat doping de prestaties van de voetballers verbetert, maar de manipulaties van Fastow niet de daadwerkelijke prestaties van Enron. Fastow vond het echter goed voor de aandeelhouders, omdat een betere rating geld aantrekken goedkoper maakt en de aandelenkoers opstuwt.

Vijanden nu vrienden

Is de bedrijfsmoraal sinds het Enron-schandaal verbeterd? In de Verenigde Staten niet, denkt Fastow. Volgens Marco van der Vegte zijn de tijden wél veranderd. Bij bedrijven ziet hij meer langetermijnvisie en veel groter bewustzijn rondom de juiste toon aan de top en het voldoen aan wet- en regelgeving. "Maar af en toe zijn er nog steeds bedrijven en individuen die de grens overschrijden. En dan gaat het ook om het voldoen aan wet- en regelgeving en voorkomen van witwassen. Als een Nederlands bedrijf van zijn klant de geldstortingen ontvangt uit een ander land, zul je daar tegenwoordig iets over vragen als poortwachter. Maar twintig jaar geleden zou je zeggen: waarom zou je je daar nu druk om maken, de cash is toch binnen?" De toepassing van wet- en regelgeving is flink veranderd, de interne en externe controlecultuur is meer op kwaliteit gericht. En ook aan jongere accountants ziet Van der Vegte dat "het moreel kompas verschuift en er meer aandacht is voor dilemma's".

Bert Langerak, directeur opsporing bij de FIOD, ziet dat vaak onnodig ingewikkelde financiële en bedrijfsstructuren worden gebruikt, waarbij wordt gezocht naar mazen in de wet. "Ik pleit voor vereenvoudiging. Soms gaat geld drieëntwintig keer de wereld over in anderhalve dag. Maar twintig jaar na Enron komen wij nog dezelfde problemen tegen."

Langerak wil daarom op nationaal en internationaal niveau samenwerken met verschillende publieke en private partijen. "Als FIOD willen wij de wereld een stukje beter maken met het strafrecht. Daarvoor willen wij samenwerken met ondernemers, advocaten en [accountants](#). Onze vijanden van gisteren zijn voortaan de vrienden van morgen."

Moraal

Volgens Langerak is het nodig om af en toe "een steen in de vijver te gooien" met het strafrecht. "De strafrechtelijke aanpak van bedrijven en bestuurders heeft een positief effect op de moraal in de bestuurskamer. Van incident naar impact, is de leuze van de FIOD."

"Het zijn niet alleen individuele bestuurders die het fout doen, maar je moet ook kijken naar de rol van het collectief en ook naar advocaten en accountants die onbewust hebben meegewerkt", aldus Van der Vegte. "Dan moet je het strafrecht niet op een individu richten, maar kijken naar de hele keten."

En, zo waarschuwde Fastow, maak van de bestuurder geen verwerpelijke schurk. Daarin herkennen bestuurders zich namelijk niet. En als zij zich niet herkennen in een gestrafte bestuurder, schrikt een straf niet af.

Tijdens de College Tour raakte Bob Hoogenboom (Nyenrode) bij Fastow een gevoelige snaar toen hij hem vroeg of hij nu echt wel steeds legaal bezig was geweest. De *guilty plea* doet immers anders vermoeden. Ook de uitleg over het inkeermoment van Fastow is niet altijd eenduidig, zo bleek bij een eerder optreden.

Deel dit artikel

f in

GERELATEERD

NIEUWS | 09 april 2021

Enquête NBA over inzet forensische expertise bij de jaarrekeningcontrole

De Werkgroep Fraude van de NBA is een onderzoek gestart naar de inzet van forensische expertise binnen accountantsorganisaties. Een enquête hierover is uitgestuurd... →

NIEUWS | 24 maart 2021

Pheijffer: rol accountant bij fraude 'blijft pappen en nathouden'

Het door accountants moeten afgeven van een verklaring bij een in control statement van de ondernemingsleiding is een maatregel "zonder tanden, louter gericht op... →

DISCUSSIE | Opinie | 19 maart 2021

Greenwashing als frauderisico voor de jaarrekeningcontrole van de accountant

Hoe moet de accountant omgaan met beloftes rondom de compensatie van CO2-uitstoot in een bestuursverslag of een mvo-verslag? Risico's op fraude of greenwashing liggen... →

FRAUDERISICOBEBEERSING | 09 februari 2021

Best practices fraude(risico)beheersing voor bestuurders en toezichthouders

Hoe geeft u als bestuurder van een onderneming concreet invulling aan frauderisicobeheersing? Hoe zorgt u ervoor dat fraude tijdig wordt ontdekt en in de kiem wordt... →

NIEUWS | 04 februari 2021

Werkgroep Fraude geeft aanbevelingen voor rapporteren over fraude in de controleverklaring

De Werkgroep Fraude van de NBA onderzoekt vijftig controleverklaringen over 2019 en 2018 bij AEX- en AMX fondsen. Op basis daarvan doet de werkgroep tien concrete... →

